

ŐSKOR – PREHISZTORIKUS KOR I.

(TÖRTÉNELEM ELŐTTI, AZ EMBERISÉG KIALAKÍTOTT KULTÚRÁJA ELŐTTI)

Művészetek kezdetei

1

Leletek keletkezési korát **RADIOKARBON** vizsgálattal állapítják meg.
SPEKTROMÉTER/GEIGER MÜLLER

Szerves anyagok radioaktív szénizotóp tartalmát merik

PALEOLITIKUM: i.e. 600 000 – i.e. 15 000

Őskőkor – pattintott kőkorszak

MEZOLITIKUM: i.e. 15 000 – 10 000

Átmeneti kőkorszak

NEOLITIKUM: i.e. 10 000 – 3 000

Újkőkorszak, csiszoltkőkorszak

HOMO SAPIENS

2

NEANDERVÖLGYI LELŐHELYEK

40.000 éve jelentek meg a földön az első „MŰ” – alkotások
A vizuális kommunikáció nyelvét teremtik meg

1. Paleolitikum(őskőkor)

-kő és csonteszközök

-óriási temetési dombok és a megalitikus építmények előzményei

-vallás és művészet kezdetei

2. Mezolitikum (újkőkorszak, csiszolt kőkorszak) kb. i.e. 15-10 ezertől 9000 tájáig.

-crô-magnoni ember és művészete

3. Neolitikum (újkőkorszak, csiszolt kőkorszak) kb. i.e. 9000 és 3000 között.

-az újkőkorszak a végétől **bronz-** és **vaskor** következik

-kő- és csonteszközök, kerámia

-új hierarchia,megalitikus építményeik: dolmenek, nurhangok

KORSZAK ÁTTEKINTŐ JELLEMZŐK

LORTET

rénszarvas agancs

4

ŐSKORI GRAFIKA:
KÖRVONALAKAT
ALKALMAZÓ
RAJZMŰVÉSZET
Bemélyítések révén átvezet a
dombormű felé

Dél- Franciaországban

Rénszarvas agancsra rombuszokat, halakat, rénszarvasokat karcolt az alkotó. Mivel hengeres felületre készült, csak forgatva lehet nézni. Az itt látható kép a karc síknyomata. A szarvasok közötti hal, mintha irányt váltana, valójában a lábak közötti térkitöltés egyik megnyilvánulása.

A tárgy rendeltetését nem ismerjük

Ábrázolás összefüggése nem magyarázott

A szarvas visszaforduló feje a nyakat rövidülésben ábrázolja

Szörzet, halpikkelyek rovátolásokkal érzékeltetése magas fokú természet megfigyelést mutat

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

Barlangfestmények

- totemhit
- jégkorszak embere számára ismert, de mára már eltűnt mítosz illusztrációi
- tudatos kompozíció hiánya,
- vonalak, jelek, kezek (Pech-Merle, Lascaux)
- kontúrok, domborzat felhasználása (Altamira, Chauvet)
- jellemző nézet
- sámán, varázsló ábrázolások
- pech-merlei-foltos lovak, paleolit
- "Kínai ló", Lascaux-i barlang, Kr.e.20000, mezolitikum

ALTAMIRA csordatérkép 1880 felfedezése

6

Késő paleolitikum, Észak-Spanyolország: vadlovak, szarvastehenek, bölények ábrázolása

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

ALTAMIRA – mennyezet

7

KŐKOR
SIXTUSI
KÁPOLNÁJA

280 M

Általában egyenetlen fal
, mennyezet
domborulatait
felhasználva fokozták a
plaszticitást

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

8

ALATAMIRA

A barlangfestmények többsége sötét helyen, tűz fényénél készült, tehát nem volt állandó szemlélésnek kitéve.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

ALTAMIRA – total

9

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

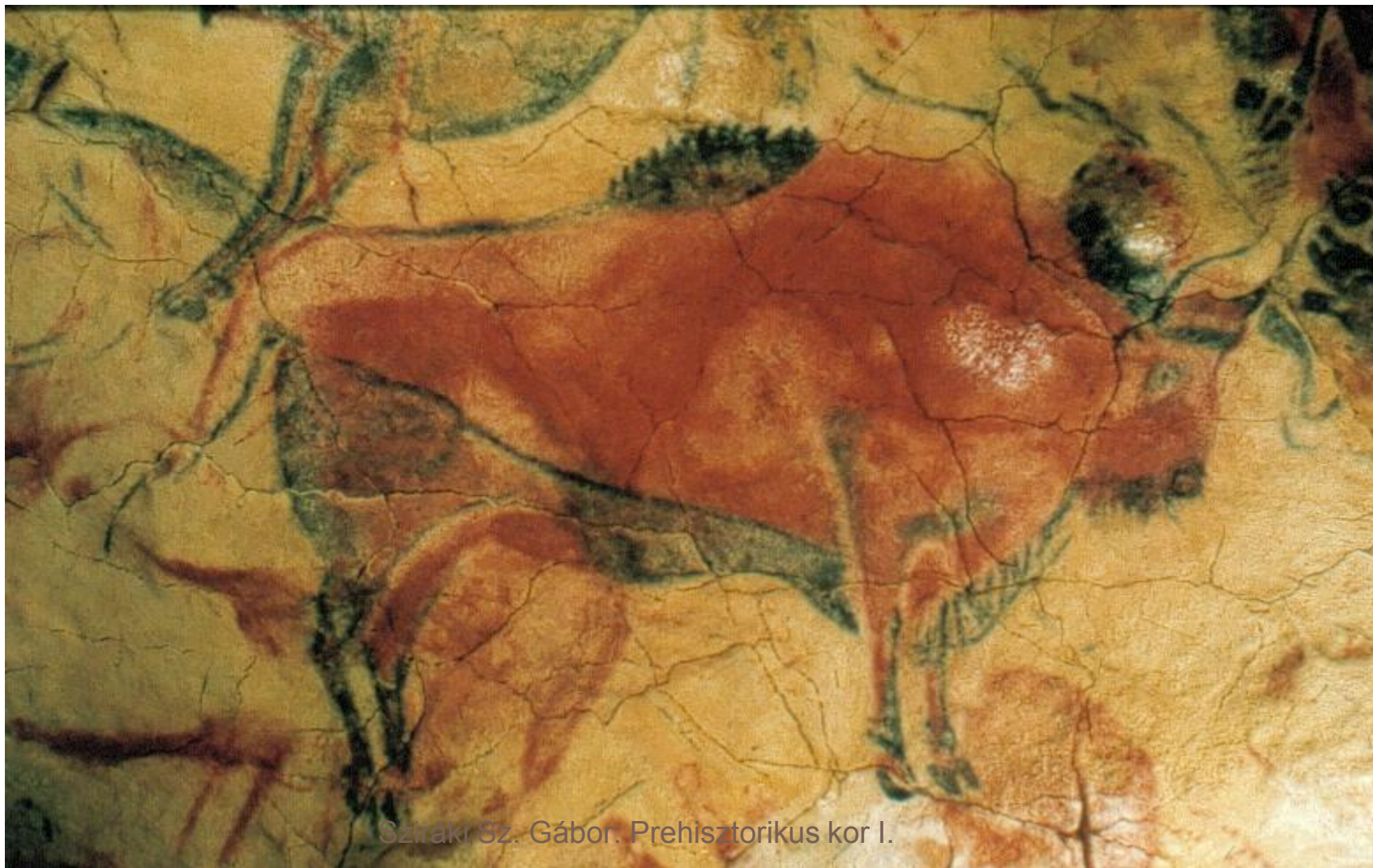

ALTAMIRA – FEKETE- FEHÉR

Természetes testformák tudatos megfigyelése

Altamira – bölény I.

11

Sziraki Sz. Gábor. Prehisztorikus kor I.

Altamira – bölény II.

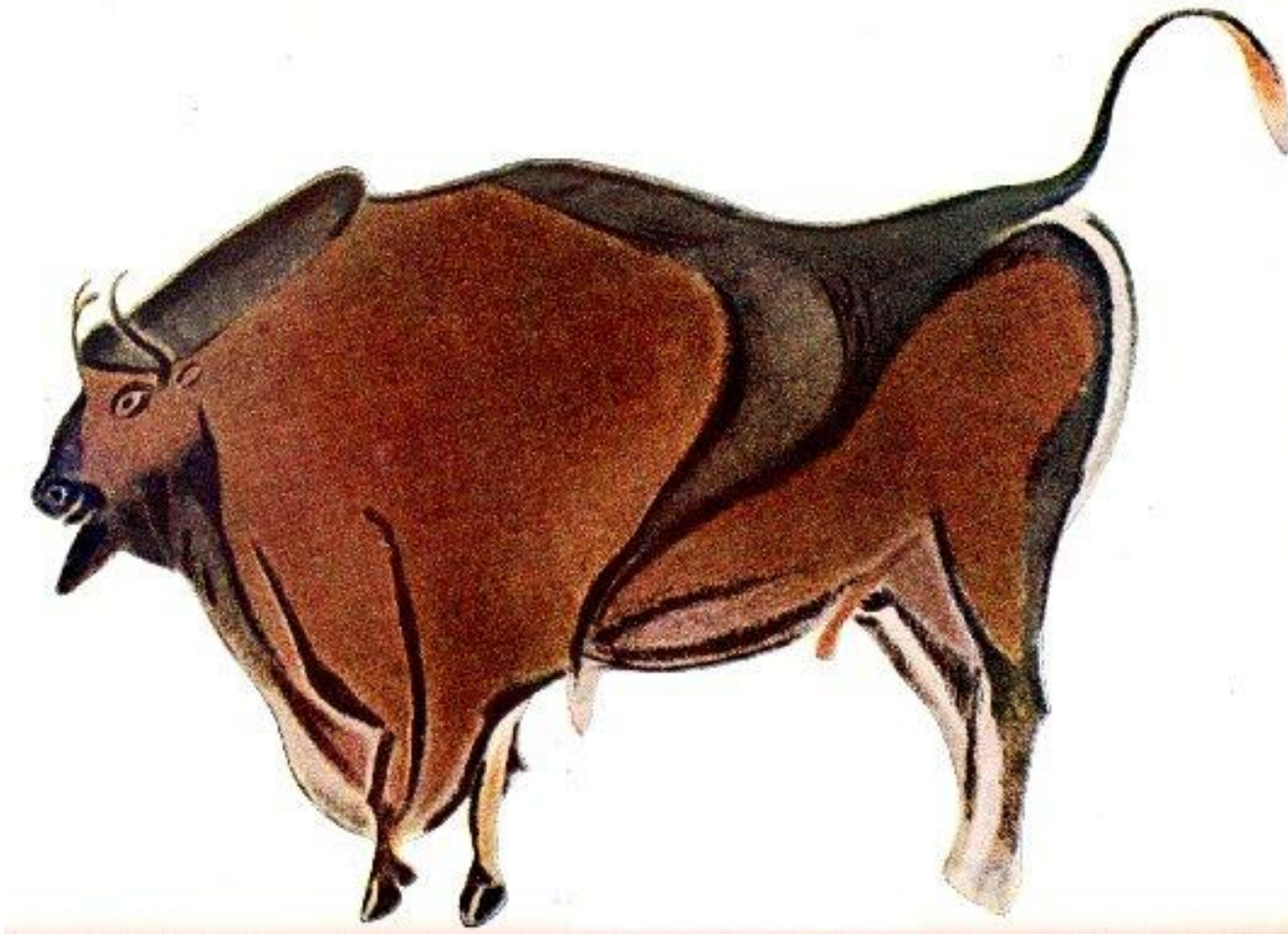
12

Szirák Sz. Csábor: Prehisztorikus kor I.

ALTAMIRA BÖLÉNY GRAFIKAI ÁTIRATA

13

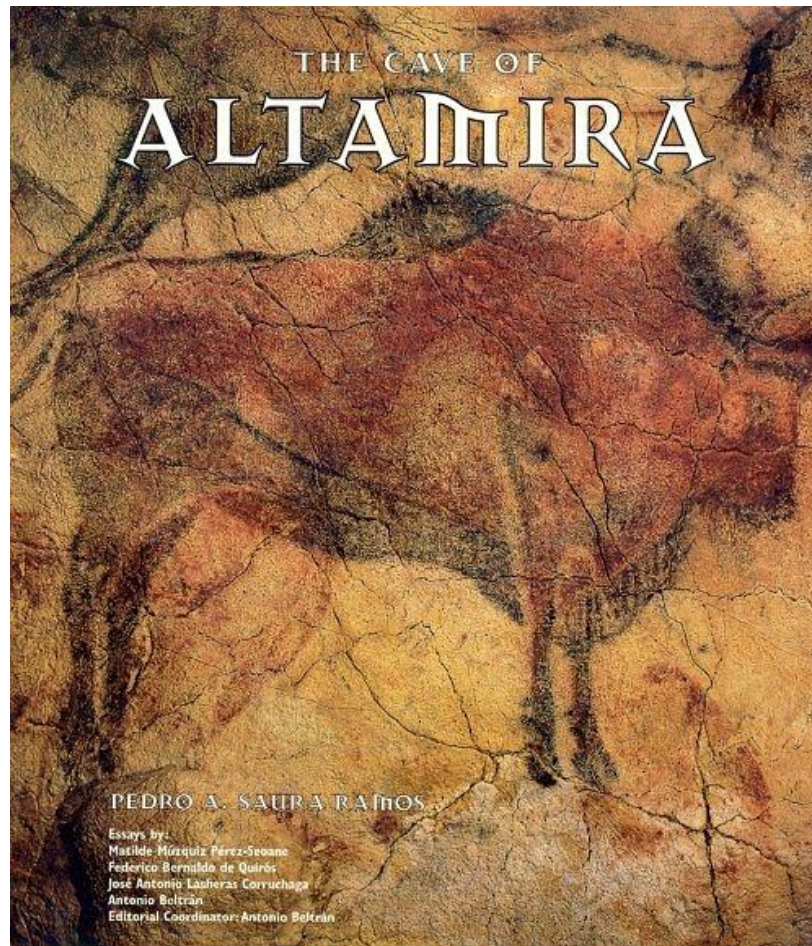

XX.
század

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

BORÍTÓTERV

14

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

BÖLÉNY ÖSSZEGÖMBÖLYÖDVE

15

A sebesült példány alapján tudományos közhellyé vált a művészet eredetét a mágiával magyarázni.

Azért festették volna a haldokló állatot, hogy majd a valóságban ezáltal könnyebben leteríthessék?

Az ábrázolások több kézből és különböző korokból származnak, ugyanis sok esetben átfedik egymást

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

ALTAMIRA

16

Bekarcolt

Fekete

Okker

Barna

Földfestékek

Festve

Tónus

Palszticitással

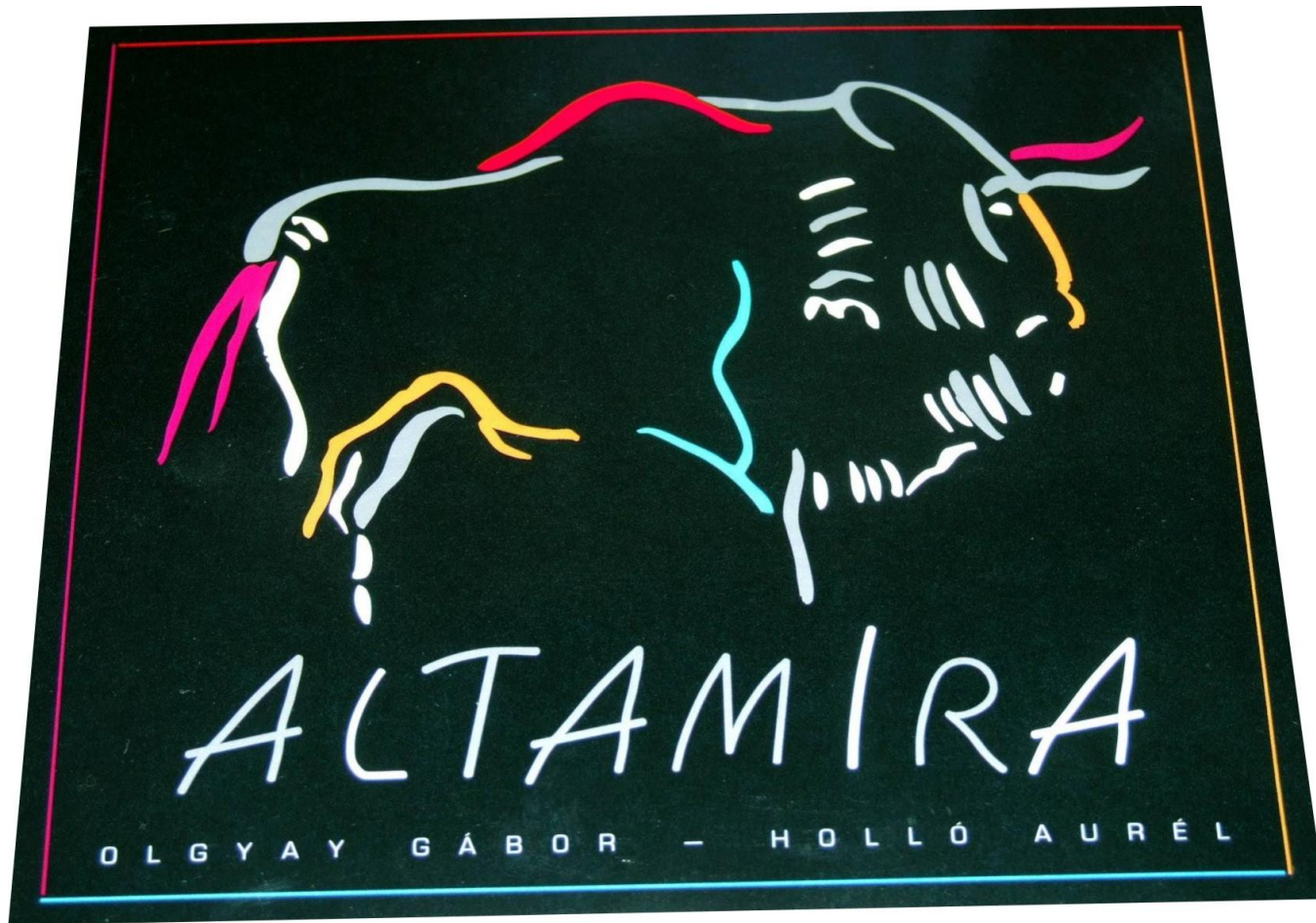

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

LOGÓ – JEL?

Xx.SZÁZAD?

17

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

18

LASCAUX

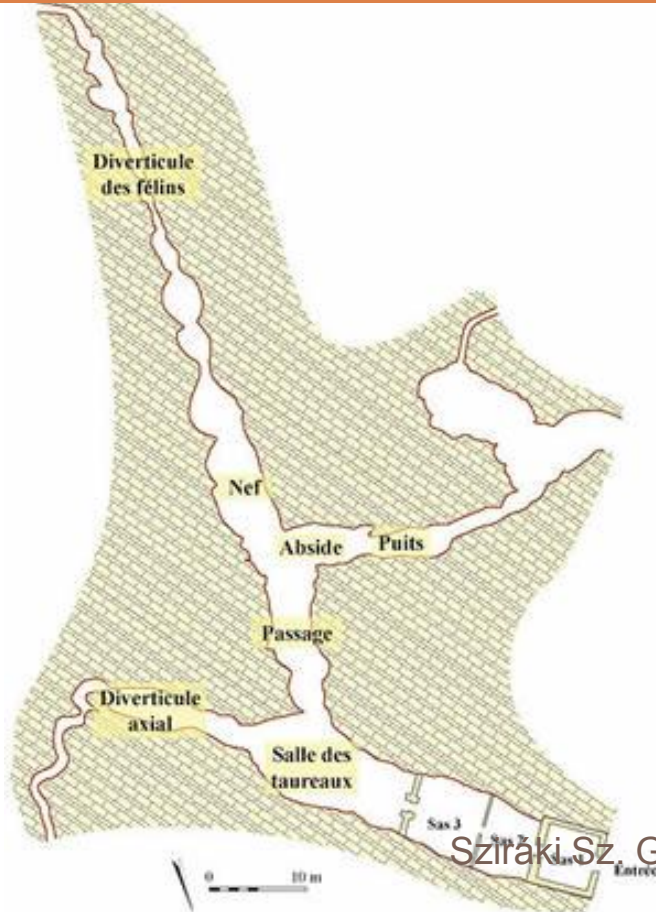
BARLANG LELET FELFEDEZÉSE 1940

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

LASCAUX

19

A BARLANG ÁTTEKINTŐ TÉRKÉPE

600 FESTMÉNY 1500 KARCOLAT

Az emberi faj ebben a korban már olyan tevékenységet is folytat, melynek emlékei már nem kapcsolódnak egyértelműen a mindennapi megélhetéshez, vagyis a vallás, vagy a művészet kezdeteinek nevezhetjük .

Sziláki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

LASCAUX - PASSAGE

20

A festmények újfajta tudásról tanúskodnak: a természet, a testformák tudatos megfigyeléséről, absztrahálásáról. Az i.e. 15 000 – i.e.13 000-ben készült barlangfestmények

franko-kantabriai

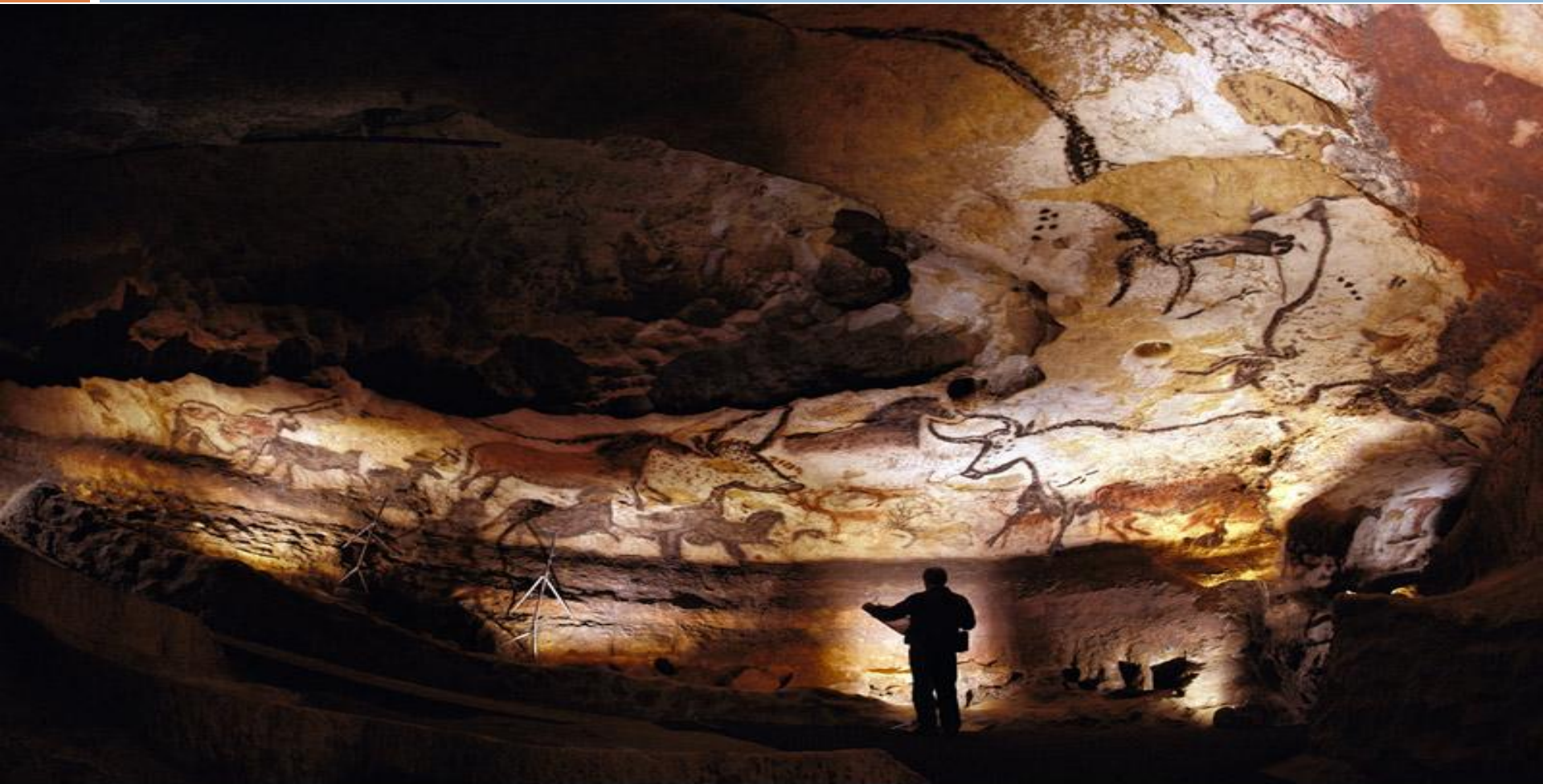
stílus olyannyira modernnek hatnak, hogy a leghíresebbek felfedezésekkor a hamisítás gyanúja is felmerült.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

LASCAUX - PASSAGE

21

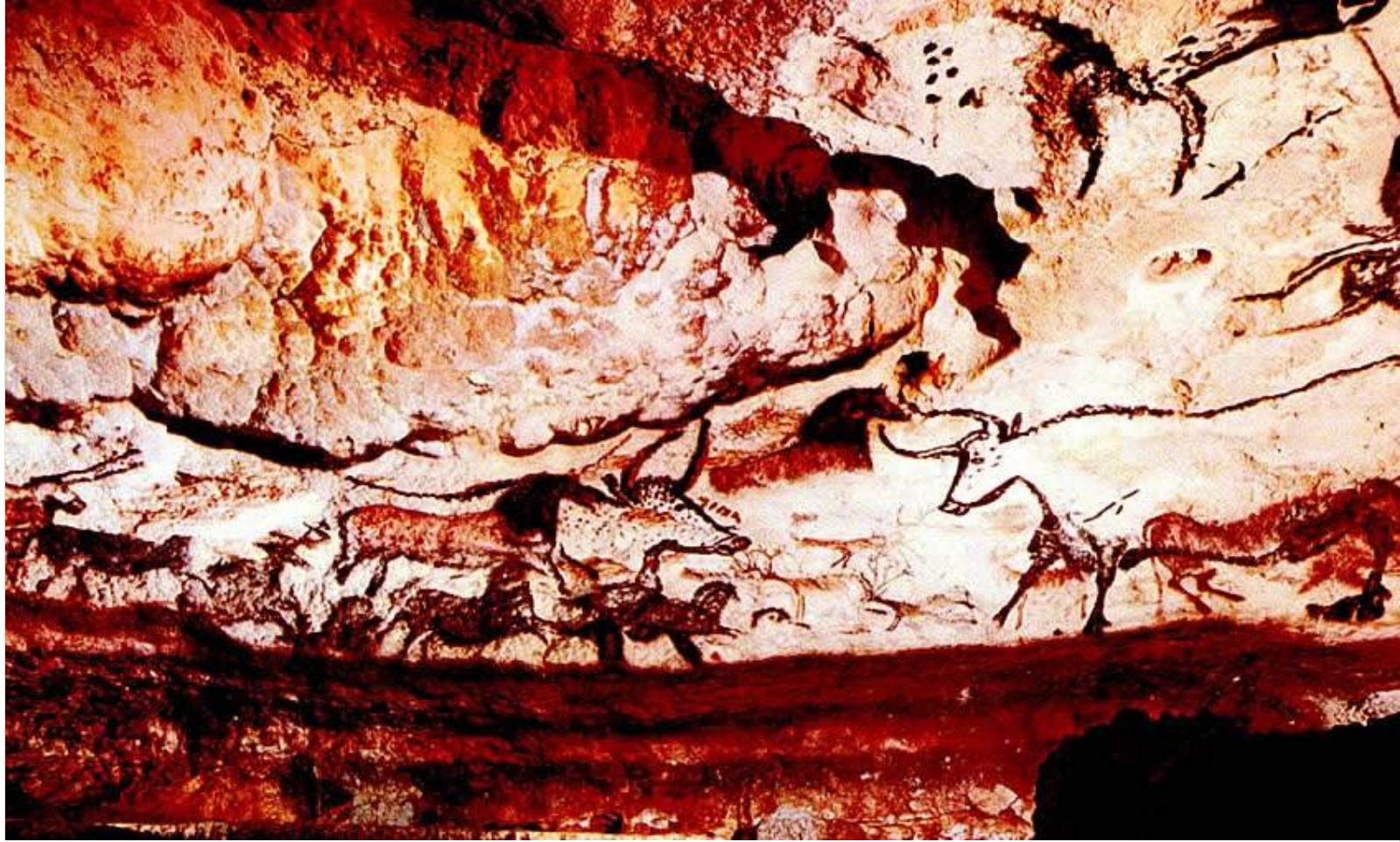

Photograph by Sisse Brimberg

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

 NATIONAL
GEOGRAPHIC

© 2007 National Geographic Society. All rights reserved.

22

LASCAUX - PASSAGE

Bövények, szarvasok, lovak, tehének, bikák, vadszamarak fekete, vagy sötétbarna körvonalú, feketére, vörösre, barnára, lilára színezetten.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

LASCAUXI ÁBRATÉRKÉP

23

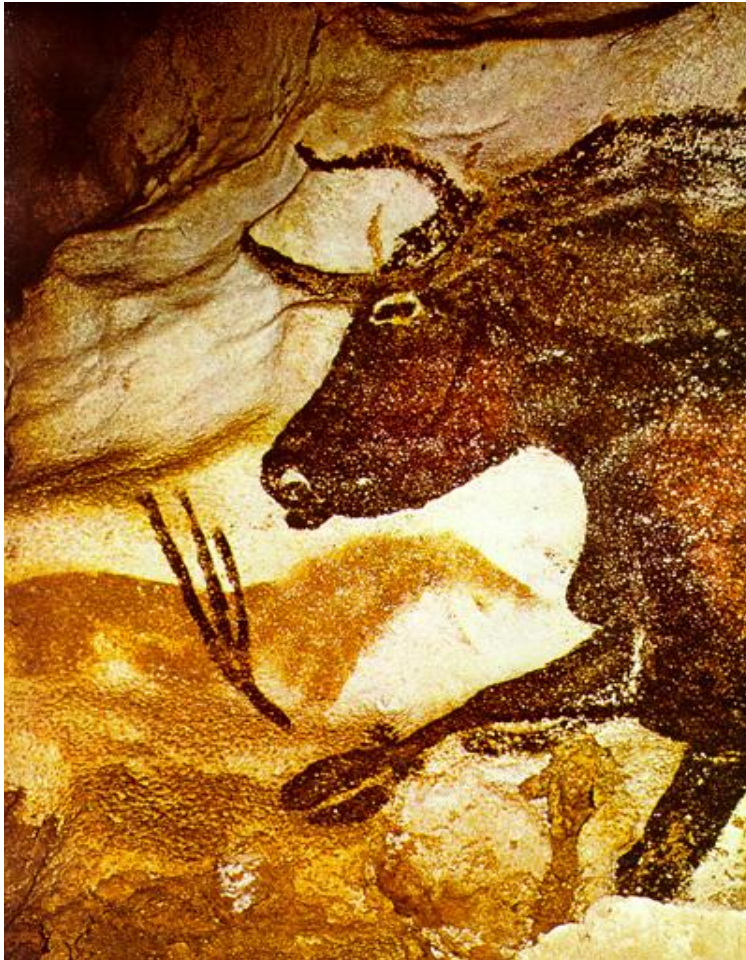
Az ábrázolások láthatóan több kéztől származnak, és megjelennek képzeletbeli állatok is.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

Lascaux bika 3m-es lascaux fekete szarvas

24

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

LASCAUX HALOTT VADÁSZ ÉS A BÖLÉNY

25

Sziraki Sz. Gábor: Prehisztórikus kor I.

LASCAUX

26

LÓ

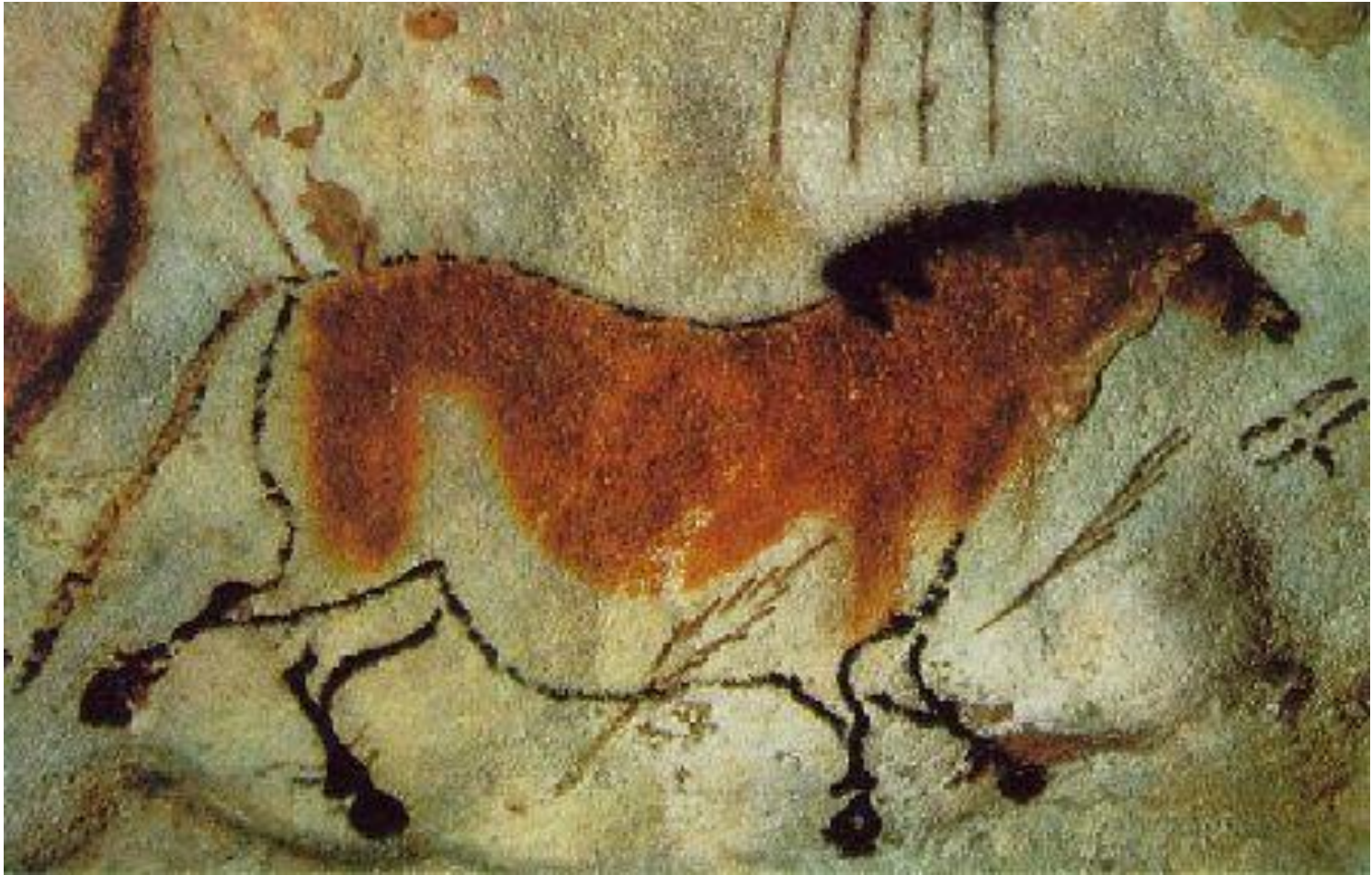
VEMHES TEHÉN

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

"Kínai ló", Lascaux-i barlang, Kr.e.20000, mezolítikum

27

Sziráki Sz. Gábor: Prehiztorikus kor I.

LASCAUXI – fázisrajzok?

28

ŐSKŐKORI RAJZFILMET LÁTUNK?

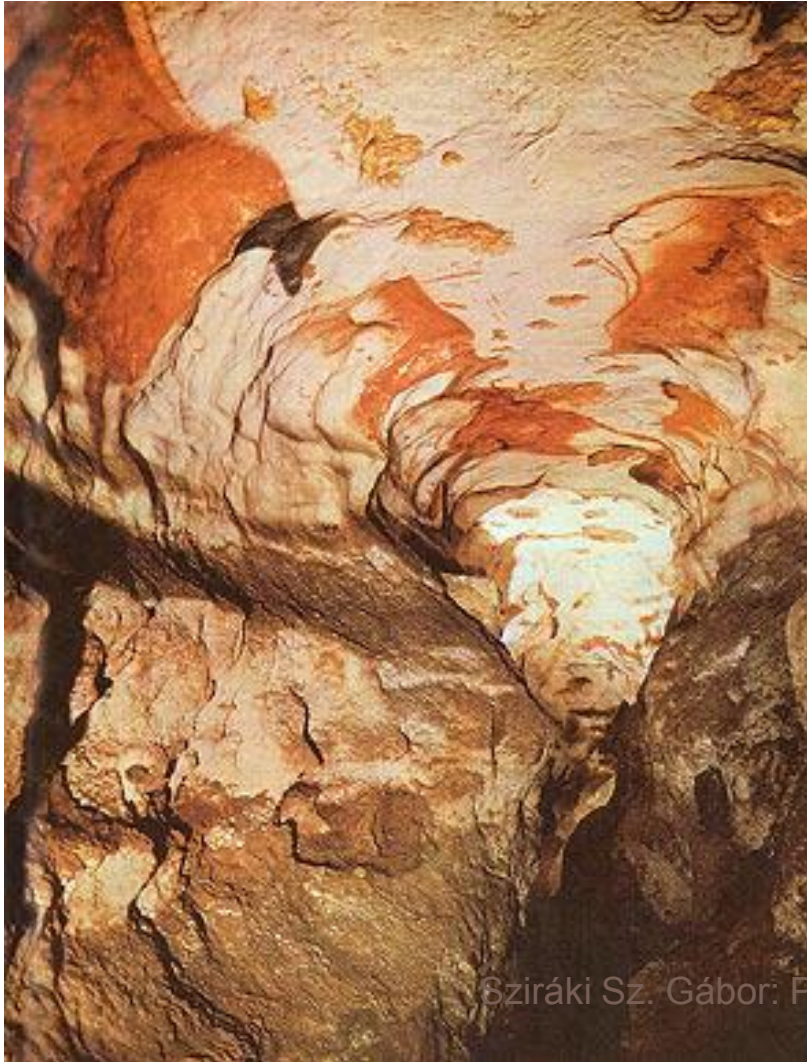
Az egyforma fejek sorjázása miatt még az a feltételezés is felmerült, hogy egyetlen állat mozgásának fázisonkénti, „filmszerű” megragadásáról van szó.

Ezeknek a falfestményeknek a színvonalát évezredekig nem múlta felül semmilyen művészi teljesítmény.

LASCAUX – „cső” freskófestészet

29

Tulajdonképpen csak a 19. század vége óta foglalkoztatja a művészettudományt az időben és térben távoli kultúrák művészete. Ez egyre több művészt ösztönöz arra, hogy más kultúrák gondolatvilágával és formakincsével frissítse fel saját alkotó tevékenységét. A 20-as évektől kezdve mindenre kiterjesztik figyelmüket ami az ember legmélyebb ösztönvilágából táplálkozik.

A KÉP LÉTREJÖTTE - LASCAUX

30

MEGFIGYELÉS

TUDATOSÍTANI A
MEGFIGYELT
JELENSÉGET

ALKALMAS
ESZKÖZZEL
LÉTRE KELL
HOZNI A
JELÖLÉST

EMLÉKEZET
MŰKÖDÉSE,
GONDOLATI
ELVONATKOZTAT
ÁS -
ABSZTRAKCIÓ

Sziraki Sz. Gábor: Prehisztórikus kőr I.

31

PALEOLIT

PATTINTOTT SZERSZÁM

A HOMO SAPIENS FAJFEJLŐDÉS BIZONYTALAN KORSZAKHATÁROKKAL JELÖLHETŐ

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

LASCAUX – réteges állatcsorda

32

© National Geographic Society

A Giant Bull, Portrayed by Prehistoric Artists 18,000 or More Years Ago, Is Obscured by Galloping Horses, Drawn Millennia Later

Illustration by Michael Ross Williams

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

PECH - MERLE

33

Francia
barlang

Egyszerű
vonalak,
jelek kezek,
állatalakok,
vadász-
jelenetek .

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

PECH –MERLE pettyes ló

34

Sík
ábrázolás

Jelképes
formák

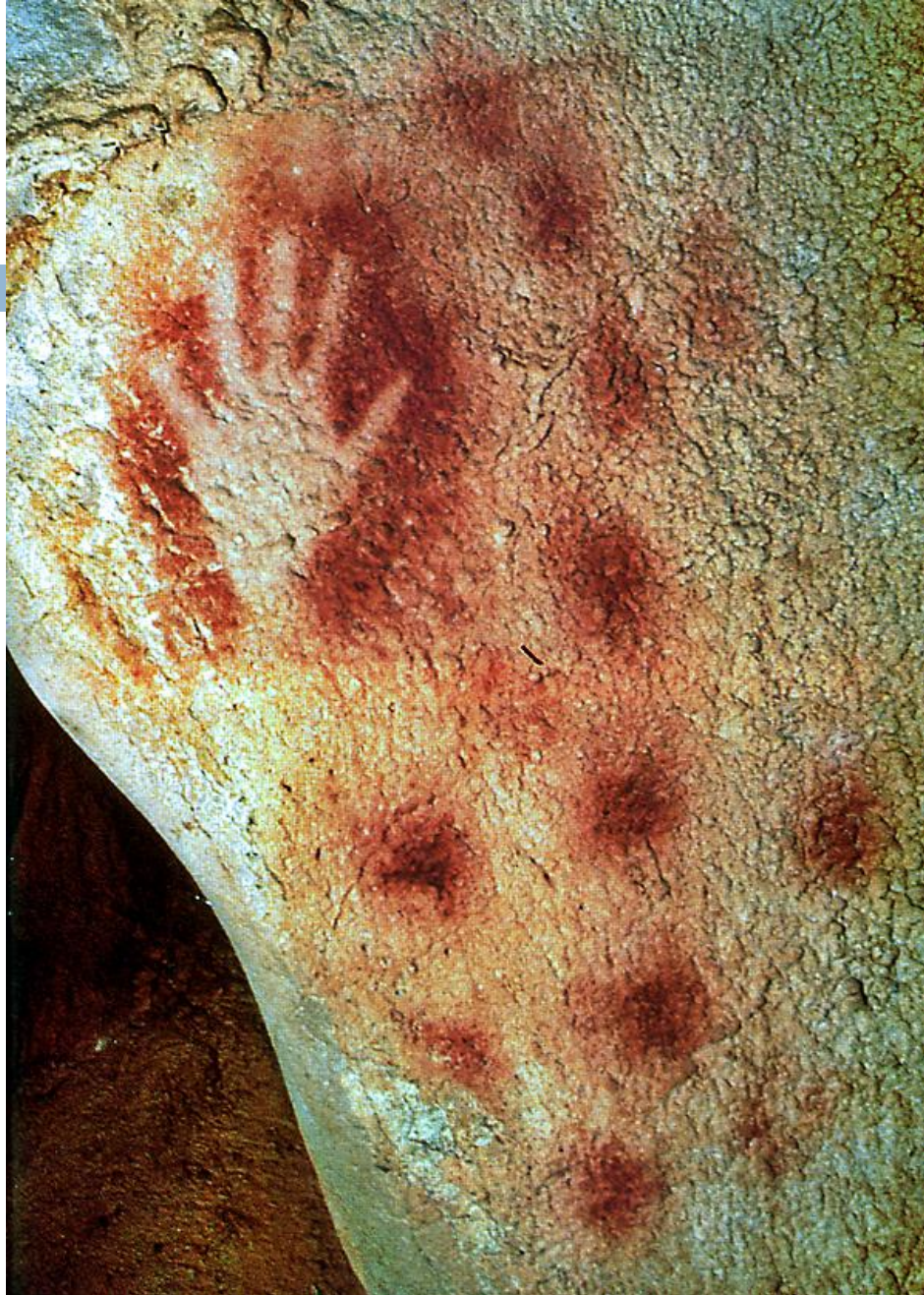
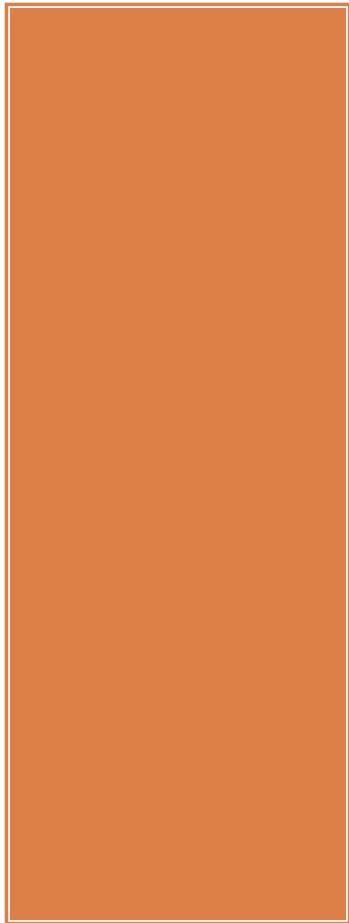
Szimbólizmu
s

Tudatos
kompozíció
hiánya

Körvonal
hangsúlya

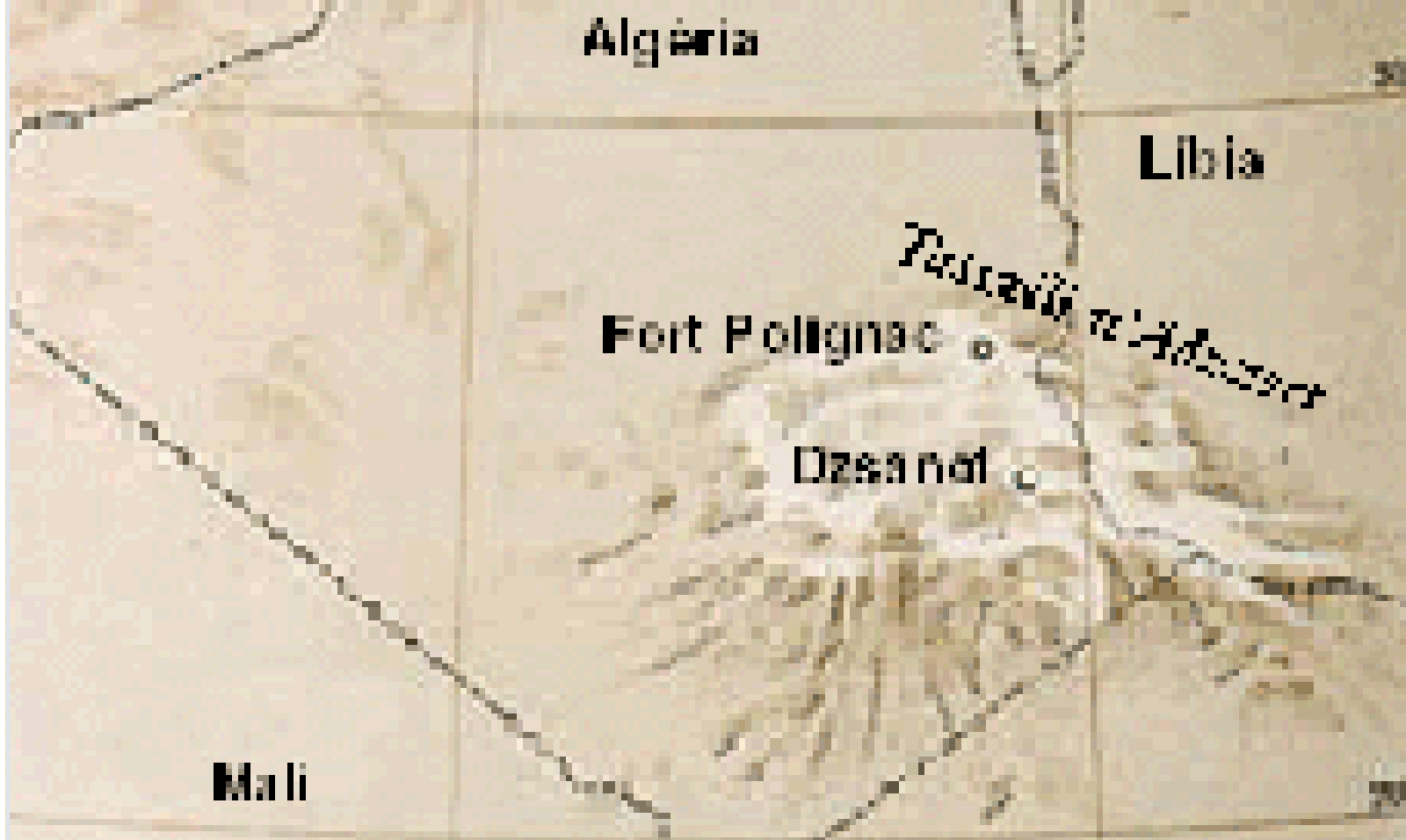
Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

37

SZAHARAI SZIKLAFESTMÉNYEK

TASSZILI - ÁDZSER HEGYSÉG

Henri Lhote 1933-ban fedezte fel a 30 km sziklafestményeket

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

TASSZILI

38

TASSZILI FESTMÉNY NŐALAKJAI

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

TASSZILI – állatkert? – scifi?

39

Neolitikumban
i.e.5 000 – i.e.2
500 született
„busman”
sziklarajzok

Vannak köztük
i.e. 2 000-ből
származó
egyiptomi
kultúra hatását
mutató rajzok –
női alakok!

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

SÍKÁBRÁZOLÁS JELLEMZŐI:

JELLEMZŐ NÉZET – AZ OLDALNÉZET
JELLEGZETES FORMÁK KIEMELÉSE
ERŐTELJES KÖRVONALAK
KITÖLTŐ SZÍNFOLTOK
NINCS FÉNY-ÁRNYÉK HATÁS
NINCS TUDATOS KOMPOZÍCIÓ
MÉRETARÁNYOK NEM ÉLETHŰEK
KÉKET ÉS ZÖLDET SOHA NEM HASZNÁLTAK
FÁKAT, VIRÁGOKAT, TÁJAKAT EGYÁLTALÁN NEM ÁBRÁZOLTAK

KÉPI ÁBRÁZOLÁS JELLEMZŐI A
PREHISZTORIKUS KORBAN

TASSZILI ELEFÁNT

41

Bekarcolt
állatábrázolásokon

A

Neolitikum

Az első olyan korszak az emberiség történetében, melyben több területen is egyértelműen megfigyelhető az emberi szépérzék tudatos megnyilvánulása.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztórikus kor 1.

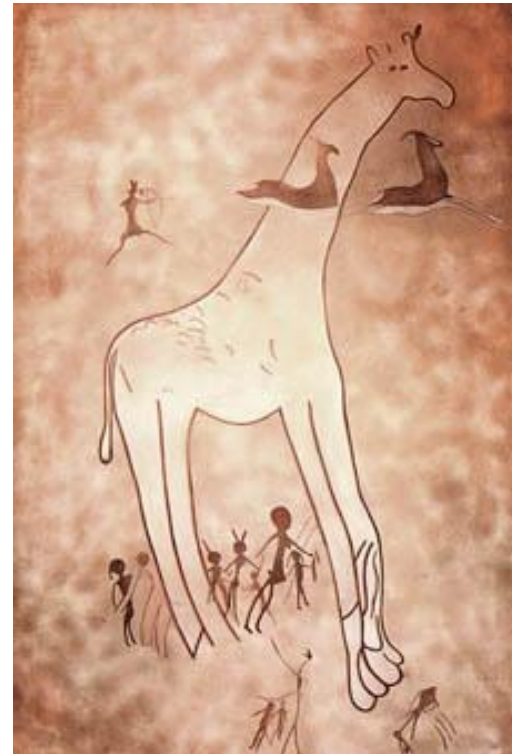
DÉL - AFRIKA

42

TASSZILI - ÁDZSER

Színpompás, sokalakos
vadászjelenetek,
íjászok
és más eszközökkel
felszerelt figurák,
imádkozók, táncosok,
Szekérhajtók.

Tasszili zsiráf, pásztorok, antilopok

43

ISTENSÉGEK ÉS IMÁDKOZÓ ALAKOK

Különböző korszakok ábrázolásai kerülnek egymás felé. A nagy – fehér – alakok 3 m-nél nagyobb figurák a legújabbak, az apró figurák a marhapásztor korszakhoz tartoznak.

Sziráki Sz. Gábor: Prehisztorikus kor I.

KÉTSÉG KÍVÜL?